

Gmina Trzebiatów

***„Skąd mamy pieniądze
i na co je wydajemy?”***

Trzebiatów 2024

Każda rodzina, instytucja, przedsiębiorstwo ma określone dochody i wydatki, pochodzą one z różnych źródeł i mają różne przeznaczenie. Zarówno w budżecie domowym czy też przedsiębiorstwa trzeba wiedzieć, czy nasze dochody pozwalają na dokonanie określonych zakupów. Podobnie rzecz się ma z budżetem gminy.

Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 poz. 609, z późn. zm.) definiuje ją jako wspólnotę samorządową tworzoną z mocy prawa przez wszystkich obywateli zamieszkujących określone terytorium. Istotą samorządu jest, że za pośrednictwem swoich przedstawicieli zarządza sprawami publicznymi. Kadencja rady gminy trwa pięć lat, licząc od dnia wyboru. Jej uchwały zapadają większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu jawnym, chyba że ustawa w danym okresie stanowi inaczej.

Głównym aktem, który określa przepisy prawa dotyczącego finansów publicznych, jest ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1270 z późn. zm.) Do podstawowych pojęć występujących w finansach publicznych należą dochody i wydatki oraz przychody i rozchody.

Budżet jednostki samorządu terytorialnego stanowi podstawę gospodarki finansowej w danym roku budżetowym, jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów. Budżet gminy uchwalany jest w formie uchwały budżetowej i stanowi podstawę gospodarki finansowej gminy. Na jego podstawie gmina prowadzi swoją gospodarkę finansową w sposób jawny i samodzielny.

Inicjatywa w sprawie sporządzenia projektu uchwały budżetowej przysługuje wyłącznie zarządowi jednostki samorządu terytorialnego przez co w gminie rozumie się Burmistrza. Zarząd sporządza i przedkłada projekt uchwały budżetowej organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego, którym jest Rada Gminy oraz Regionalnej Izbie Obrachunkowej celem zaopiniowania do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.

Opinię regionalnej izby obrachunkowej o projekcie uchwały zarząd przed uchwaleniem budżetu jest zobowiązany przedstawić organowi stanowiącemu. Uchwałę budżetową podejmuje się przed rozpoczęciem roku budżetowego, w szczególnie uzasadnionych przypadkach nie później niż do dnia 31 stycznia roku budżetowego. Do czasu podjęcia uchwały budżetowej podstawą gospodarki finansowej jest projekt .Budżet jednostki wykonuje zarząd. W terminie 21 dni od dnia podjęcia uchwały budżetowej zarząd przekazuje podległym jednostkom informacje o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków tych jednostek oraz wysokości dotacji i wpłat do budżetu.

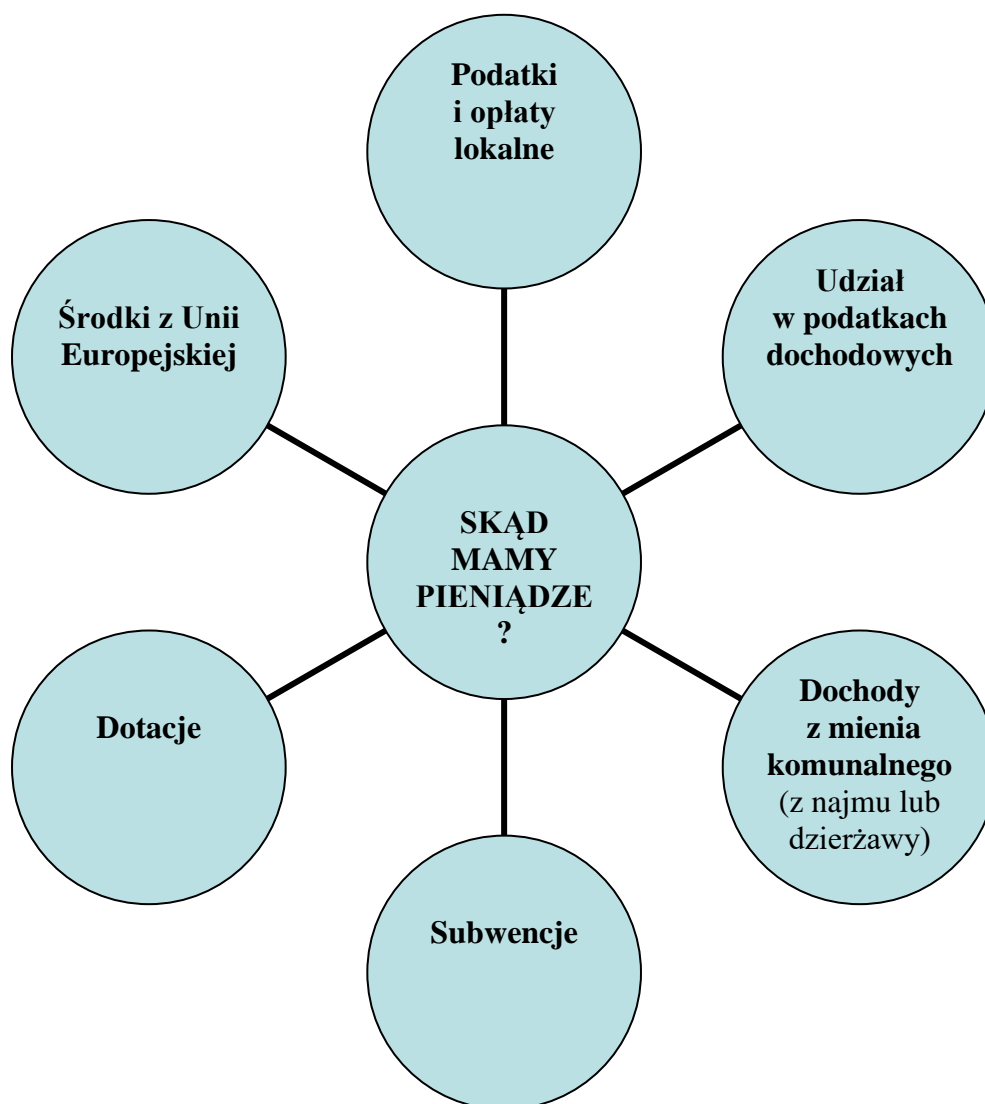
Dodatnia różnica między dochodami publicznymi, a wydatkami publicznymi, ustalona dla okresu rozliczeniowego, stanowi nadwyżkę sektora finansów publicznych, zaś ujemna różnica jest deficytem sektora finansów publicznych, co przedstawia poniższy schemat.

DOCHODY I PRZYCHODY

(m.in. kredyty i pożyczki; papiery wartościowe (obligacje komunalne), których zbywalność jest ograniczona; wolne środki jako nadwyżka środków na rachunku bankowym z lat ubiegłych) muszą być co najmniej równe **WYDATKOM I ROZCHODOM** (spłaty pożyczek, kredytów i wykup obligacji)

Zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia organowi stanowiącemu w terminie do 31 marca roku następującego po roku budżetowym sprawozdanie z wykonania budżetu, informację o stanie mienia komunalnego, a do 31 maja sprawozdanie finansowe. Po zapoznaniu się z tymi dokumentami oraz opinią regionalnej izby obrachunkowej jak też ze stanowiskiem komisji rewizyjnej, nie później niż do dnia 30 czerwca podejmuje się uchwałę w sprawie absolutorium.

SKĄD MAMY PIENIĄDZE?

Dochody z **podatków i opłat lokalnych** pochodzą m. in z: podatku od nieruchomości, podatku rolnego, leśnego, podatku od środków transportowych, opłaty targowej, miejscowej, prolongacyjnej, za gospodarowanie odpadami, zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

Gminie przysługują wpływy z udziału w obu podatkach dochodowych stanowiących dochód państwa. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych od podatników tego podatku zamieszkających na obszarze gminy wynosiła w 2023 r. - 38,40 %, a podatku dochodowym od osób prawnych – 6,71 %.

Dochody z majątku gminy stanowią m.in. wpływy tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego, wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych i użytkowania wieczystego nieruchomości, wynajem pomieszczeń, wpływy ze zbycia praw majątkowych, a także dochody ze sprzedaży mieszkań lub innych nieruchomości.

Subwencje są bezzwrotną pomocą finansową udzielaną przez państwo i stanowią formę wyrównywania niewystarczających dochodów własnych gminy. Otrzymane z budżetu państwa subwencje to: oświatowa, wyrównawcza i równoważąca.

Dotacja to również bezzwrotna pomoc finansowa, charakteryzująca się tym, że może być wydana wyłącznie na cel , na który została przyznana. Gmina Trzebiatów pozyskuje także **środki z budżetu Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych**. Są to środki pozyskiwane na realizację inwestycji w ramach różnych projektów unijnych.

Liczba mieszkańców stałych na 31.12.2023 r. – 14.519 (źródło: dane z Ref. Spraw Obywatelskich w UM w Trzebiatowie)

Dochody na jednego mieszkańca na dzień 31.12.2023 r. Źródła dochodów:	Dochody w zł na 1 mieszkańca
Podatki i opłaty lokalne	1873,13
Subwencje	1450,09
Dotacje	789,85
Udział w podatkach dochodowych	699,45
Dochody z gospodarki mieszkaniowej (w tym sprzedaż nieruchomości)	620,69
Wpływy z tytułu pomocy udzielanej pomiędzy jst ; środki z F-szu Przeciwdziałania COVID-19); Śr. na dofinansowanie własnych inwestycji gmin pozyskane z innych źródeł (KZN, RFIL, Polski Ład, RFRD)	957,14
Pozostałe dochody	427,89
OGÓŁEM	6818,24

Plan budżetu Gminy po stronie dochodów wyniósł – 96.229.017,55 zł, a wykonano go na kwotę – 98.994.142,60 zł, tj. w 102,88 %, w tym:

- dochody własne plan 86.907.811,71 zł (w tym: - środki na pomoc Ukrainie i środki z F-szu COVID - 353.476,40 zł); wykonanie 89.827.671,07 zł, tj. 103,36 %, (w tym: - środki na pomoc Ukrainie i środki z F-szu COVID – 310.992,80 zł);
- dotacje na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami plan 9.321.205,84zł, wykonanie 9.166.471,53 zł, tj. 98,34 %.

• DOCHODY WEDŁUG ŹRÓDEŁ POCHODZENIA 2023					
L.p.	Treść	DOCHODY		Wykonanie w %	Udział w dochodach ogółem %
		PLAN	WYKONANIE		
1	Podatki i opłaty lokalne, w tym związane z gosp. odpadami	25.886.081,61	27.196.085,28	105,1%	27,5%
2	Dochody z mienia (w tym z gospodarki mieszkaniowej)	8.950.000,00	9.011.858,15	100,7%	9,1%
3	Udział w podatkach dochodowych	10.155.234,00	10.155.234,00	100,0%	10,3%
4	Dotacje z budżetu państwa na zadania własne, inwestycje, i środki z F-szu Pracy w tym na:	2.107.489,24	1.947.313,62	92,4%	2,0%
	- usługi opiekuńcze	54.452,00	54.452,00		
	- zasiłki stałe, zasiłki i pomoc w naturze	631.985,00	560.069,56		
	- utrzymanie OPS	241.874,00	241.874,00		
	- "Posiłek dla potrzebujących"	100.000,00	96.482,80		
	- zadania przedszkolne	454.880,00	453.272,66		
	- składki na ubezpieczenia zdrowotne	59.980,00	48.180,60		
	- zwrot części F-szu Soł. za 2023 r	90.218,24	90.218,24		
	- dotacje do stypendiów	112.360,00	41.023,76		
	- Ministerstwo Finansów - środki na UKRAINE oświata	361.740,00	361.740,00		
5	Dotacje z budżetu państwa na zadania zlecone, w tym na:	9.321.205,84	9.166.471,53	98,3%	9,3%
	- zwrot akcyzy dla rolników	1.292.489,21	1.292.489,21		
	- dowozy na wybory	4.752,00	4.752,00		
	- Wybory do Sejmu i Senatu i referenda	117.080,00	110.081,65		
	- zadania administracji rządowej, aktualizacja spisu wyborców, spis powszechny	225.309,28	224.709,89		
	-pomoc społeczna (składki na ubezp. zdrow., dodatki energ., wynagrodzenie za sprawowanie opieki, specjalistyczne usl. opiekuncze, dodatki osłonowe)	318.122,00	262.802,29		
	- rodzina (świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego, karta Dużej Rodziny, i "Asystent Rodziny", składki na ubezp. zdrow.)	7.232.902,55	7.151.811,29		
	- zakup podręczników	130.550,80	119.825,20		
	F-sz Pomocy Ukrainie	143.356,40	143.356,40		
	Środki z F-szu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań zw. z przeciwdziałaniem COVID 19	210.120,00	167.636,40		
6	Dotacje na zadania wg porozumień i umów między jst na realizację zadań własnych bieżących i majątkowych	112.800,00	112.800,00	100,0%	0,1%
	- Utrzymanie ulic powiatowych	112.800,00	112.800,00		

7	Subwencje z budżetu państwa i środki na uzupełnienie dochodów gmin	<u>21.053.927,85</u>	<u>21.053.927,85</u>	100,0%	21,3%
8	Wpływy z tytułu pomocy finansowej udzielanej pomiędzy jst:	<u>30.000,00</u>	<u>30.000,00</u>	100,0%	0,0%
	- <i>Granty sołeckie</i>	<u>30.000,00</u>	<u>30.000,00</u>		
		PLAN	WYKONANIE		
9	Dotacje celowe otrzymane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i z budżetu państwa, w tym:	<u>504.758,69</u>	<u>234.534,00</u>	46,5%	0,2%
	- , " <i>Toalety w porcie</i> ", " <i>Poprawa warunków bezpieczeństwa w porcie Mrzeżyno</i> "	266.568,69	0,00		
	- <i>Projekt "Place zabaw w Gminie"</i>	238.190,00	234.534,00		
10	Dotacje celowe otrzymane z funduszy celowych:	8.409,24	6.610,80	78,6%	0,0%
	- <i>WFOŚiGW - usuwanie azbestu</i>	<u>8.409,24</u>	<u>6.610,80</u>		
11	Środki na dofinansowanie własnych inwestycji gmin, pozyskane z innych źródeł	<u>12.697.012,50</u>	<u>13.781.884,22</u>	108,5%	13,9%
	RFRD - remont ul. Zagórskiej i II Pułku Ułanów	0,00	1.084.871,72		
	Środki z Polskiego Ładu (Most ul. Dworcowa; Droga Trzebusz; Budowa sieci kanalizacji na osiedlu Kołobrzeskim)	12.697.012,50	12.697.012,50		
12	Środki z WFOŚ -Ciepłe mieszkanie +"czyste powietrze"	<u>167.500,00</u>	<u>84.758,37</u>	50,6%	0,1%
13	Wpływy ze sprzedaży węgla	618.336,50	838.162,62	135,6%	0,8%
14	Pozostałe dochody	<u>4.616.262,08</u>	<u>5.374.502,16</u>	116,4%	5,4%
	Razem	<u>96.229.017,55</u>	<u>98.994.142,60</u>	<u>102,9%</u>	<u>100,0%</u>

Powyższe dane obrazują, że największymi dochodami budżetu gminnego są podatki i opłaty lokalne, stanowiące 27,5% ogółu dochodów, drugą co do wielkości pozycją generującą dochody gminy są subwencje z budżetu państwa stanowiące 21,3% ogółu dochodów natomiast pozycja trzecia stanowiąca 13,9% dochodów gminy to środki na dofinansowanie własnych inwestycji i remontów w gminie pozyskane z innych źródeł (POLSKI ŁAD i Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg).

Na 31 grudnia 2023 r. plan przychodów budżetu wyniósł 28.326.278,28 zł, z tego: 24.367.500,00 zł – wolne środki oraz 3.958.778,28 zł jako niewykorzystane środki pieniężne o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 uofp. Natomiast wykonano go w kwotach: 24.965.624,72 zł – wolne środki jako nadwyżka środków na rachunku bankowym z lat ubiegłych oraz 3.958.778,28 zł niewykorzystane środki pieniężne o których mowa w art.217 ust. 2 pkt 8 uofp.

Rozchody budżetu stanowiły wykup obligacji - 2.600.000,00 zł.

NA CO WYDAJEMY PIENIĄDZE?

Zgromadzone dochody Gmina przeznacza na wydatki bieżące i wydatki majątkowe (inwestycyjne).

Wydatki bieżące służą zaspokojeniu bieżących potrzeb mieszkańców w zakresie edukacji, pomocy społecznej, rodziny, gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, gospodarki odpadami, bezpieczeństwa, utrzymania ulic miejskich, utrzymania dróg na wsiach, realizacji zadań funduszu sołeckiego itp. **Wydatki majątkowe** ponoszone są na inwestycje i służą rozwojowi Gminy.

WYDATKI

Budżet po stronie wydatków został wykonany w 89,52 %. Plan na kwotę 121.955.295,83 zł wykonano w kwocie 109.177.845,88 zł.

Wydatki na zadania własne wyniosły 100.011.374,35 zł (w tym: - wydatki ze środków na pomoc Ukrainie i środków z F-szu COVID – 310.992,80 zł), na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami – 9.166.471,53 zł. Z budżetu wydatkowano na:

- zadania majątkowe – kwotę 30.531.049,32 zł, tj. 27,96 % ogólnej kwoty wydatków,
- zadania bieżące – kwotę 78.646.796,56 zł, tj. 72,04%.

Wydatki na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej, strukturę wykonania oraz ich procentowy udział w ogólnych wydatkach budżetu gminy przedstawia poniższa tabela:

Dział	Rodzaj wydatków	Plan	Wykonanie	Struktura wykonania	Udział w wydatkach ogółem %
010	Rolnictwo i łowiectwo	5.242.489,21	4.288.342,79	81,80%	3,93%
150	Przetwórstwo przemysłowe	185.000,00	38.000,00	20,54%	0,03%
400	Wytwarzanie i zaopatrywanie w en. el., gaz i wodę	598.453,50	497.219,40	83,08%	0,46%
600	Transport	8.778.532,06	8.295.354,76	94,50%	7,60%
630	Turystyka	1.078.000,00	1.067.650,00	99,04%	0,98%
700	Gospodarka mieszkaniowa	4.586.812,68	3.467.904,57	75,61%	3,18%
710	Działalność usługowa	789.360,00	585.566,88	74,18%	0,54%
720	Informatyka	555.851,80	555.432,33	99,92%	0,51%
750/751	Admin. publiczna/ Urzędy naczel. organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	12.160.908,14	11.303.980,74	92,95%	10,35%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona p/poż	1.911.515,68	1.473.671,20	77,09%	1,35%
757	Obsługa długu publicznego	654.000,00	416.898,00	63,75%	0,38%

758	Różne rozliczenia	1.789.542,82	0,00	0,00%	0,00%
801/854	Oświata i wychowanie/Edukacyjna Opieka Wychowawcza	28.673.671,17	27.796.947,58	96,94%	25,46%
851	Ochrona zdrowia	853.813,00	732.327,26	85,77%	0,67%
852/855	Pomoc społeczna/ Rodzina	16.156.876,68	14.998.266,88	92,83%	13,74%
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1.029.549,43	959.317,50	93,18%	0,88%
900	Gosp. komun. I ochr. Środowiska	13.229.392,33	12.301.977,57	92,99%	11,27%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	19.471.743,57	16.389.561,57	84,17%	15,01%
926	Kultura fizyczna	4.209.783,76	4.009.426,85	95,24%	3,67%
	OGÓŁEM	121.955.295,83	109.177.845,88	89,52%	100,00%

Z powyższych wyliczeń wynika, że Gmina z ogółu wydatków budżetu w 2023 r. najwięcej wydatkowała na:

1. „Oświatę i wychowanie” oraz „Edukacyjną opiekę wychowawczą” (dział 801 i 854) – 25,46 %.
2. Kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (dział 921) – 15,01%
3. „Pomoc społeczną” i „Rodzinę” (dział 852 i 855) – 13,74 %

Wydatki na jednego mieszkańca na dzień 31.12.2023 r. Wydatki wg działów	Wydatki w zł na 1 mieszkańca
Oświata i wychowanie	1914,52
Rolnictwo i łowiectwo	295,36
Pomoc społeczna; Rodzina i Ochrona zdrowia; Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1149,54
Administracja	778,56
Transport i łączność	571,34
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	847,30
Kultura fizyczna	276,15
Gospodarka mieszkaniowa	238,85
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	101,49
Turystyka	73,54
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1128,84
Pozostałe wydatki	144,16
Ogółem	7519,65

Rozchody budżetu stanowiły wykup obligacji - 2.600.000,00 zł.

Mieszkańcy gminy wyrażają swoją wolę w głosowaniu powszechnym (wybory i referendum) lub za pośrednictwem organów gminy (Burmistrza). Działalność organów jest jawna. Obywatele mają prawo otrzymywania informacji, wstępu na sesje Rady Miejskiej i posiedzenia jej komisji, a także wglądu do protokołów z posiedzeń organów gminy i komisji Rady Miejskiej.